

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Agder Energi Vannkraft AS
PB 603 Lundsiden
4606 KRISTIANSAND

Vår dato: **05 MAR 2013**
Vår ref.: 201104124-4 kv/mac
Arkiv: 315 / 026.DA0
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Marit Carlsen

Vedtak om revisjon av konsesjonsvilkår for Finsåvassdraget i Sirdal kommune, Vest-Agder

Det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjoner:

- **Kgl. res. av 5.5.1961: Regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså**
- **Kgl. res. av 24.11.1961: Overføring av Forlibekken i Finsåvassdraget (tillegg til 5.5.1961)**
- **Kgl. res. av 12.6.1964: Regulering av Kullivatn**

Innkomne krav

Sirdal kommune har fremmet krav om åpning av revisjonssak i brev datert 29.6.2011. Kravene gjelder revisjon av vilkår for konsesjon gitt ved Kongelig resolusjon av 5.5.1961: Regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså med tillegg av 24.11.1961 om overføring av Forlibekken og Kgl. res. av 12.6.1964: Regulering av Kullivatn.

Revisjonens formål

Ved en revisjon av konsesjonsvilkår mener NVE det er hensiktsmessig å foreta en samlet gjennomgang av de tre aktuelle konsesjonene.

Vi viser til at hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger som har oppstått som følge av reguleringen eller utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonene om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) og overføringer omfattes ikke av de forhold det er anledning til å revidere. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere endringer i blant annet manøvreringspraksis, minstevannsslipp, biotopjusterende tiltak og utsetting av fisk.

Vi vil i vår videre behandling følge Olje- og energidepartementet (OED) sine retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner av 25.5.2012.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Kravene

Sirdal kommune har hatt en prosess for å få frem synspunkter på vegne av sine innbyggere og andre interessenter. De innkomne kravene og ønskene er ikke prioritert, men omhandler følgende:

- ulemper knyttet til endret manøvreringspraksis
- erosjon og utvasking av kulturminner
- gjengroing
- oppfølging av krav om fiskeutsetting og andre eksisterende vilkår
- miljøfond

Kommunen mener at noen av ulempene kan avbøtes med endret manøvreringspraksis og/ eller slipp av minstevannføring. De ønsker en gjennomgang og modernisering av vilkårene. De ber også om at regulanten sørger for utbedring og rydding av vei, båtopptrekk med mer. I tillegg ber kommunen om at myndighetene følger bedre opp de krav som allerede er satt til fiskeutsetting og andre kultiveringstiltak for fisk.

Kommentarer fra konsesjonæren

Agder Energi har kommentert kommunens krav i brev datert 29.11.2012. De mener at en del av kravene omhandler privatrettslige forhold. Dette gjelder blant annet krav om båtopprekk, brua i Mjådalen, utbedring av parkeringsplass og rydding av sauevei. Konsesjonæren mener at følgende forhold dekkes av eksisterende vilkår: fiskeutsetting, opprydding, vegetasjonsopprensning og sikring av risikoområder. Videre har de kommentert følgende konkrete krav:

Ulemper knyttet til endret manøvreringspraksis

Regulanten erkjenner at manøvreringen har endret seg siden anleggene ble satt i drift, men hevder at det ikke er snakk om etablering av ny praksis. De har til sitt kommentarbrev lagt ved en oversikt over registrerte vannstander for de aktuelle magasinene for perioden 1992 (1972) og frem til i dag. Agder Energi viser til OEDs retningslinjer der kriterier for prioriterte vassdrag er fastsatt. Regulanten hevder at Finsåvassdraget ikke oppfyller de fastsatte kriteriene knyttet til verdier og potensial. De erkjenner at noen områder har fått økt verdi for fisk og fiske med bedret vannkvalitet, men at de allerede setter ut fisk og at de har gjennomført fiskebiologiske undersøkelser i samtlige reguleringsmagasin. Agder Energi erkjenner at Bjørnestadvatn og den tørrlagte strekningen ned til Tonstad har en landskapsmessig verdi, men at de allerede tilstreber å holde vannet høyt i dette magasinet. Regulanten hevder også at Finsåvassdraget ikke er meldt inn som et prioritert vassdrag av verken NVEs regionkontor eller Fylkesmannen i Vest-Agder i forbindelse med det pågående prosjektet om prioritering av kommende revisjonssaker i regi av OED og Miljøverndepartementet (MD).

Kulturminner

Agder Energi viser til vilkår til eksisterende konsesjoner om undersøkelse av kulturminner og mener de har oppfylt disse kravene. De skriver videre at kun to av reguleringsmagasinene er oppdemmet og at det kun er disse som kan være aktuelle i forbindelse med konsekvenser for kulturminner.

Gjengroing

Konsesjonæren mener at ulemper knyttet til gjengroing skal fanges opp og dekkes gjennom den vanlige driften av og tilsynet ved kraftverkene og eksisterende vilkår. De skriver at de vil undersøke nærmere om det er behov for opprensning i de tørrlagte elveleiene.

Fiskeutsetting

Agder Energi påpeker at fiskeutsetting allerede skjer, og at det er opprettet et fagråd for innlandsfisk der de selv deltar. De mener behovet for fiskeutsetting er et spørsmål for fagrådet, at det kan dekkes av eksisterende vilkår og at det ikke er en begrunnelse for å åpne revisjonssak.

Regulanten har i tillegg til de fire temaene omtalt ovenfor kommentert kort noen kommunens ønsker om konkrete enkelttiltak.

Samlet mener regulanten at de eksisterende vilkårene med manøvreringsreglement er tilfredsstillende når det gjelder forhold for miljø og allmenne interesser. De mener at utbyggingen i Finsåvassdraget ikke har ført til skader eller ulemper som ikke ble forutsett og ivare tatt gjennom konsesjonsbehandlingen, og hevder at det ikke er tilstrekkelige argumenter for å åpne revisjonssak for Finsåvassdraget.

NVEs vurdering og konklusjon

Ved en vilkårsrevisjon skal det generelt legges vekt på miljøforbedrende tiltak, og behov for vilkår som ivaretar hensynet til allmenne interesser vurderes etter vår vurdering generelt best gjennom en revisjonsprosess. De miljømessige virkningene som er tatt opp i Sirdal kommunes krav påvirker delvis allmenne interesser. Enkelte av kravene mangler begrunnelse, noe som bør fremskaffes før et revisjonsdokument utarbeides. Erosjon og andre ulemper i forbindelse med reguleringer er ett av de forhold kommunene har spilt inn, som kan behandles gjennom en revisjonsprosess. Gjengroing er et annet forhold som kan vurderes i en revisjon. Gjennom revisjonen kan det blant annet vurderes å innføre vilkår om minstevannsslipp for å bøte på slike ulemper.

Når det gjelder krav knyttet til økonomiske vilkår (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft og næringsfond) og krav knyttet til privatrettslige forhold, omfattes disse normalt ikke av en vilkårsrevisjon.

At Finsåvassdraget ikke er spilt inn som et prioritert vassdrag i forbindelse med prioriteringsprosjektet kan ikke påberopes som begrunnelse for ikke å åpne revisjonssak. I OEDs retningslinjer er det fastsatt at det skal åpnes revisjonssak dersom de krav som er fremmet ligger innenfor det som er mulig å få endret i en revisjonssak. Agder Energi mener at noen av kravene faller utenfor revisjonsadgangen, blant annet fordi tilkomsten til områdene er via privat vei som er stengt med bom. Selv om adkomsten til et område ikke er tilgjengelig for allmennheten med bil, kan ikke NVE utelukke at det allikevel kan være allmenne interesser i området.

I NVEs behandlingsprosedyrer ligger det ikke inne noen formell godkjenning av hvilke krav som skal inn i revisjonsdokumentet eller ikke. Vi mener at krav i gråsonen, eller krav det er uenighet om, bør tas med og kommenteres i revisjonsdokumentet. Regulanten bør gi en begrunnelse for hvorfor enkelte krav eventuelt avvises. Det vil gi høringspartene mulighet til å komme med informasjon og innspill både til kravene og regulantens avveininger og kommentarer til disse. Det gis også mulighet til å kommentere høringsinnspillene. Dette vil gi et bedre grunnlag for NVE når vi skal vurdere hvilke krav som eventuelt skal tas til følge og hvilke som ikke skal tas til følge.

NVE vedtar herved at det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3 med grunnlag i vurderingene over. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjoner gitt ved Kongelig resolusjon av:

- **5.5.1961: Regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså**
- **24.11.1961: Overføring av Forlibekken i Finsåvassdraget (tillegg til 5.5.1961)**
- **12.6.1964: Regulering av Kullivatn**

Denne avgjørelsen kan påklages til OED innen 3 uker etter at underrettelsen om vedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven § 13.

Videre saksgang

NVE ber om at Agder Energi utarbeider et revisjonsdokument i tråd med mal for revisjonsdokument, stadfestet i OEDs "Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner". Retningslinjene for revisjonsdokumentet er vedlagt, og retningslinjene ligger i sin helhet på våre hjemmesider.

Ved utarbeidelse av revisjonsdokumentet skal det legges vekt på de forholdene som fremgår av Sirdal kommunes kravdokument. Ved behov for ytterligere presisering og prioritering av kravene bør dette skje i dialog mellom Sirdal kommune, regulanten og NVE, med det formål å få frem et best mulig underlag for revisjonsdokumentet.

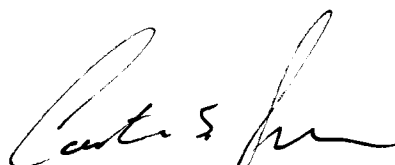
NVE oppfordrer herved Sirdal kommune til å begrunne og prioritere sine krav og foreslå tiltak for å bote på ulempene som har oppstått som en konsekvens av utbyggingene. Kommunen bør spille dette inn til regulanten i forbindelse med utarbeidelsen av revisjonsdokumentet.

Dersom det er aktuelt å samordne opprustnings- og utvidelsesprosjekter med revisjonen må den videre prosessen rundt dette avklares i dialog med kravstillerne og NVE før utarbeidelse av revisjonsdokumentet.

Revisjonsdokumentet skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før det kan godkjennes og sendes på høring. Vi ber om at det lages et utkast til revisjonsdokument **innen 1. september 2013**. Utkastet skal inneholde en fremdriftsplan for ferdigstillingen av dokumentet. Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for eventuelle avklaringer. NVE vil sende det ferdigstilte revisjonsdokumentet til berørte parter for uttalelse. Det vil bli lagt ut til offentlig ettersyn lokalt og på internett, og kunngjøres i lokalpressen. Det vil i løpet av saksbehandlingen bli gjennomført en befaring i området, ev. vil det også avholdes møte med kommunen. NVE skal avslutningsvis avgi sin innstilling til OED.

For nærmere informasjon om saksbehandlingen viser vi til OEDs "Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner" og annen informasjon på våre hjemmesider; <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Vannkraft/Revisjon-av-vilkaar/>.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør
Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Kopi: Sirdal kommune, Rådhuset, 4440 Tonstad
Fylkesmannen i Vest-Agder, Postboks 513 Lundsiden, 4605 Kristiansand
Vannregion Agder v/ Vest-Agder fylkeskommune, Postboks 517, 4605 Kristiansand
NVE Region Sør, Postboks 2124, 3103 Tønsberg
Olje- og energidepartementet, Postboks 8148, 0033 Oslo

Vedlegg 1: Revisjonsdokumentet – mal for utforming

1. Oversikt over gitte konsesjoner i vassdraget

Det skal gis en oversikt over alle gjeldende konsesjoner av betydning for regulering av vannføringer og vannstand i det aktuelle vassdrag. NVE vil kunne være behjelpelig med å fremskaffe slik informasjon.

2. Omfang og virkeområde for de konsesjoner som skal revideres

Det skal gis en nærmere beskrivelse av de konsesjoner som skal revideres.

3. Oversikt over reguleringsanlegg, magasiner, berørte elvestrekninger og kraftanlegg

Det skal gis en oversikt over de tekniske anleggene som inngår i konsesjonene, herunder etablerte reguleringsanlegg og magasin

En oversiktsskisse over reguleringer og kraftverk etc for berørte vassdrag skal gis.

4. Hydrologiske grunnlagsdata: vannstander og restvannføringer

Ut fra driften i konsesjonsperioden skal det på representative eller spesielt viktige steder i vassdraget fremlegges data for:

- Vannstands- og vannføringsvariasjoner uttrykt i kotehøyder og i m³/s
- Ekstremverdier i vannstand og vannføring, og hyppighet og varighet av disse
- Restvannføringer for berørte elvestrekninger
- Opplysninger om alminnelig lavvannføring og Q95 (sommer/vinter) på berørte strekninger
- Informasjon om flomtap

Beskrivelsen av det hydrologiske grunnlaget skal også innbefatte fotografier av vassdraget på sentrale strekninger ved ulike vannføringer.

Der det ikke foreligger hydrologiske målinger og det er behov for hydrologiske beregninger basert på sammenliknbare målestasjoner skal valg av disse gjøres i samråd med NVE.

5. Beskrivelse av manøvreringsreglement og manøvreringspraksis

Det skal redegjøres for driften av anlegget/anleggene og hvordan manøvreringsreglementet er blitt praktisert. Noen signaler om mulig fremtidig drift av anlegget bør gis.

Konsesjonsvilkår med manøvreringsreglement skal vedlegges.

6. Kraftproduksjon og betydningen av de ulike elementer

Det skal gis en oversikt over kraftproduksjon i GWh for et midlere år, fortrinnsvis beregnet for en tidsserie som er lengst og mest mulig oppdatert. Høyeste og laveste verdi skal også

oppgis. Det skal videre gis en vurdering av de ulike elementers betydning for kraftproduksjonen framover.

7. Oversikt over eventuelle utredninger, skjønn og avbøtende tiltak som er gjort i forbindelse med reguleringen i den senere tid.

Det skal gis en oversikt over ev. utredninger, avholdte og ev. pågående skjønn og avbøtende tiltak som er gjort og effekten av disse i forbindelse med reguleringen, fortrinnsvis av nyere dato. De vesentligste forhold skal sammenfattes som referanse kunnskap for vurdering av erfarte skader og ulemper.

8. Erfarte skader og ulemper som følge av reguleringen, med særlig vekt på fisk, friluftsliv, erosjon, landskap, naturens mangfold, kulturminner og andre miljøforhold

Det skal gis en mest mulig objektiv beskrivelse av erfarte skader og ulemper for hvert enkelt tema. Konsesjonæren skal sammenstille en enkel gjennomgang basert på eksisterende viten og eventuelt påpeke vesentlige mangler ved beslutningsgrunnlaget.

Virkningene av reguleringen i forhold til hva som var forventet og ikke skal synliggjøres.

Dersom beskrivelsen av erfarte skader og ulemper fra de allmenne interessene skiller seg vesentlig fra konsesjonærens må dette omtales her.

Etter hvert enkelt tema oppsummeres punktvis ev. krav fra allmennheten om tiltak.

9. Status i forhold til vannforskriften.

Det skal opplyses om ev. foreliggende tiltaks- og forvaltningsplaner etter vannforskriften. Eventuelle fastsatte miljømål og tiltakene for å nå disse må beskrives.

10. Konsesjonærens vurdering av eksisterende vilkår og en vurdering av innkomne krav

Konsesjonæren skal foreta en vurdering av eksisterende vilkår med tanke på å få slettet uaktuelle vilkår eller endre vilkår.

Konsesjonæren skal videre foreta en vurdering av de innkomne krav, herunder en vurdering av produksjonsendringer og investeringskostnader og forventet miljøeffekt forbundet med disse. Kravene kan med fordel sorteres i tre kategorier:

- a. Krav knyttet til manøvreringsreglementet
- b. Krav knyttet til standardvilkår
- c. Andre krav

Pkt a. Krav knyttet til manøvreringsreglementet

Under dette punkt hører krav knyttet til minstevannføring, magasinrestriksjoner og andre tiltak som berører manøvreringsreglementet (senkingshastigheter, krav om lokke/spyleflom etc.)

Minstevannføring

For å kunne foreta kvalifiserte vurderinger knyttet til behovet for og nytten av minstevannføring og magasinrestriksjoner er det vesentlig at det foreligger relevant bakgrunnsinformasjon. I mange tilfeller vil konsesjonæren sitte på tilstrekkelig relevant

bakgrunnsinformasjon. I andre tilfeller vil det være nødvendig å utarbeide ytterligere bakgrunnsinformasjon. Konesjonæren har ansvar for at denne informasjonen utarbeides av personer med tilstrekkelig fagkompetanse. Med bakgrunnsinformasjon menes blant annet:

- Informasjon om restvannføring (uregulert restfelt). Beregnede/målte restvannføringer på berørte strekninger.
- Beskrivelse og sannsynliggjøring av årsakssammenhenger mellom sentrale miljøtema (biologiske/fysiske/kjemiske parametre) og ulike vannføringsregimer.
- Bildedokumentasjon av ulike minstevannføringer og en visuell vurdering.
- Informasjon om friluftsliv, landskap, reiseliv, biologisk mangfold og fisk spesielt
- Konsekvenser for kraftproduksjon og kostnader ved ulike slipp

Magasinrestriksjoner

Aktuell bakgrunnsinformasjon i forbindelse med eventuelle magasinrestriksjoner vil være:

- Bildedokumentasjon av berørte magasin ved ulike vannstander
- Dybdekart
- Sammenhenger mellom sentrale miljøtema (friluftsliv, landskap, reiseliv, biologisk mangfold og fisk) og vannstand.
- Simuleringer i egnet verktøy for å synliggjøre produksjons- og inntektstap

Også for å kunne foreta vurdere eventuelle krav om spyleflommer, begrensninger i senkingshastigheter ved start/stoppkjøring osv. er det vesentlig at det foreligger relevant bakgrunnsinformasjon.

Pkt b. Krav knyttet til standardvilkårene

Under dette punktet ligger krav om tiltak som kan pålegges med hjemmel i ulike standard vilkår, deriblant standard naturforvaltningsvilkår. Det foreligger relativt mange erfaringstall for denne type tiltak. Relevant informasjon vil være:

- Erfaringsbaserte kostnadsoverslag og nyttebeskrivelser (ref. vedlegg 4)
- Forventede miljøvirkninger
- Totale virkninger av ulike tiltak sett i sammenheng.

Pkt c. Andre krav

Under dette punkt omtales krav/forslag til tiltak som ikke naturlig hører hjemme i de to ovennevnte kategorier, men som også er relevante å vurdere i en revisjonssak

Generelt

Det anbefales at konsesjonæren søker å kvantifisere/kostnadsberegne innkomne krav som er relevante i revisjonssaken og de totale virkninger av foreslåtte tiltak. Der dette er forbundet med stor usikkerhet eller ikke lar seg gjennomføre omtales effektene kvalitativt. Det henstilles om at oppdatert kunnskap og metodikk anvendes.

11. Konsesjonærens forslag til endringer i vilkårene, aktuelle avbøtende tiltak og muligheter for O/U prosjekter

Konsesjonæren oppsummerer de endringer av vilkår som er aktuelle og presiserer hvilke avbøtende tiltak som er aktuelle å gjennomføre.

Det skal gis en vurdering av muligheter for tiltak som kan redusere ev. produksjonstap, herunder blant annet en vurdering av teknisk og økonomisk realistiske O/U -prosjekter.